

2 יח"ל

מדעי ההתנהגות

יחידת לימוד שביעית מהי קבוצה

איסוף ארגון ועריכה – אילת כ"ץ

ג'והן דון

מאנגלית: דרור גרין

איש איננו אי

איש איננו אי, כלו לעצמו,
כל איש הוא חלק מן היבשות,
חלק מן השלם.
אם רגב אדמה יסחף אל הים,
אירופה תהיה חסרה.
כאלו היה זה צוק.
כאלו היתה זו אחוזת ידידיך
או כאלו היתה זו נחלתך שלך.
מותו של כל אדם מחסיר ממני,
משום שיש לי חלק במין האנושי.
ולכן לעולם אל תשאל, למי צלצלו הפעמונים;
לך הם מצלצלים.

**על מה מדבר השיר? מה אתם מבינים מהשיר?
האם אתם מסכימים עם דעתו של המשורר?**

על מה מדבר השיר? מה אתם מבינים מהשיר? האם אתם מסכימים עם דעתו של המשורר?

ג'והן דון

מאנגלית: דרור גרין

איש איננו אי

איש איננו אי, כלו לעצמו,
כל איש הוא חלק מן היבשת,
חלק מן השלם.

אם רגב אדמה יסחף אל הים,
אירופה תהיה חסרה.
כאלו היה זה צוק.

כאלו היתה זו אחזת ידידיך
או כאלו היתה זו נחלתך שלך.
מותו של כל אדם מחסיר ממני,
משום שיש לי חלק במין האנושי.

ולכן לעולם אל תשאל, למי צלצלו הפעמונים;
להם מצלצלים.

המובן הפשוט של "איש איננו אי" הוא 'בן-אדם אינו אי', כלומר הפרט, היחיד, אינו קיים בנפרד כאי בים. המובן הנוסף של "איש איננו אי" נובע מן הצירוף "איש איננו", שפירושו 'אף אחד איננו אי', כלומר כל בני-האדם אינם נפרדים וקיימים בזכות עצמם, כמו אי בים.

"יבִּשֶׁת" עומדת אל מול המלה "אי", מטפורה מול מטפורה. "היבִּשֶׁת", לדברי המשורר, מייצגת את המערך החברתי שכל אחד מאיתנו הוא חלק ממנו, כלומר "חלק מן השלם

השיר מסתיים במסקנה מוסרית העולה מתוך ההבנה שכל אדם הוא חלק מקהילה: "מותו של כל אדם מחסיר ממני". בזכות היכולת האמפתית שלנו, אנחנו חשים במותו של כל אדם כאילו חוונו אותו בעצמנו, משום שאנחנו איננו נפרדים, "משום שיש לי חלק במין האנושי".

"ולכן לעולם אל תשאל, למי צלצלו הפעמונים", הוא כותב, ורומז על צלצול פעמוני הכנסיה המכריזים על מותו של מישהו. גם אם נדמה לנו שזה מישהו זר ולא מוכר, עלינו לזכור שכל אחד מאיתנו הוא חלק מקהילה גדולה, וכל אחד מאיתנו אחראי גם לשאר חבריה. כשפעמוני הכנסיה מצלצלים, "להם מצלצלים", כדי שתזכור שלאחריות האישית שלך יש השפעה על הקהילה כולה, ושגם אם מישהו שאינך מכיר סיים את חייו, המוות הזה ישפיע גם על חיך.

אם אתה רוצה להגיע מהר –
לך לבד.
אם אתה רוצה להגיע רחוק –
לך ביחד...

(משפט אפריקאי)

עץ יחיד נשבר בקלות,
אך לא קבוצה של עשרה.
~ פתגם יפני

מילים שנוגעות

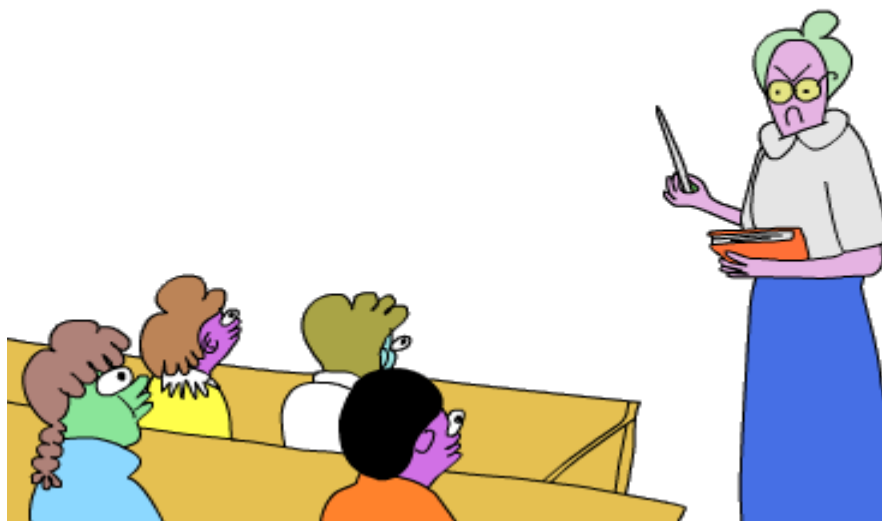
"כשהעיוור תומך בפיסח, שניהם מצליחים להתקדם." פתגם שוודי

"אם תעשה כל שביכולתך למען הקבוצה, תמיד תעשה משהו טוב גם לעצמך" (פט ריילי)

אף אדם לא יכול להגשים את חלומותיו ללא עזרתם של אחרים סביבו. – נפוליאון היל

תהליך החיברות עריכה אתי נייברג

<https://view.genial.ly/60910b48447b3f1006c5683e/interactive-image>

סוכני חיברות : משפחה , בית ספר , תקשורת

סוכני החברות

דמויות הקרובות אל הפרט מקבוצות ומארגונים אליהם הוא שייך.
מטרתן של דמויות אלו היא לתווך בין היחיד לחברה וללמד את האדם
כיצד להתנהג ולפעול בחברה.
לכל אחד מסוכני החברות תפקיד בחברות הפרט, תוך הדגשת המסרים
הרצויים לחברה.

סוכן חברות ראשוני:

דמות או קבוצה משמעותית ביותר בתהליך החברות, האחראית לעיצובה הבסיסי של הזהות, תוך התייחסות למכלול תחומי החיים.

החברות הראשוני מתרחש במשפחה, וההורים הם סוכני החברות הראשוניים.

סוכן חברות משני:

גורמים בתהליך החברות האחראים לעיצוב תחום ספציפי בזהות.

החברות המשני מתרחש במסגרות השונות אליהן אדם מגיע במהלך חייו: גן, בי"ס, צבא, אוניברסיטה, מקום עבודה, או במצבים שונים אליהם הוא נקלע: נישואים, הורות, פרישה לגימלאות.

תפקידי המשפחה כסוכן חברות

הצבה חברתית

המשפחה מביאה את הילד אל עולמה החברתי-תרבותי. הילד נולד להורים בעלי סטאטוס חברתי-כלכלי מסוים. באמצעות הוריו הוא לומד על שיוכו מבחינת גזע, לאום, עדה, דת ומעמד חברתי.

חברות מטרים

תהליך המכין את הפרט לתפקידו כבוגר בחברה, מכשיר את הילד למצבים חדשים וללמידה נוספת בעתיד. בחברה המסורתית מתחיל הילד בגיל מוקדם את התהליך תוך צפייה באביו, בהצטרפות אליו וברכישת מיומנויות העבודה ממנו.

חברות למגדריות

חלוקת התפקידים במשפחת המוצא תשפיע על התפיסות המגדריות של חברה כמו על חלוקת התפקידים במשפחת ההקמה של ילדי המשפחה.

בחירת סוכני החברות

להורים השפעה ישירה על האחרים המשפיעים על הילד, כגון: בחירת מטפלת, גן חברים, ספרים וקביעת מקום המגורים. להורים גם השפעה עקיפה על בחירת סוכני החברות: הם מטביעים בילד עמדות שיטפיעו על רכישה או דחייה של סוכני חברות אחרים.

תפקידי המשפחה כסוכן חברות

הצבה חברתית - המשפחה מביאה
את הילד אל עולמה החברתי-תרבותי.
הילד נולד להורים בעלי סטאטוס
חברתי-כלכלי מסוים. באמצעות הוריו
הוא לומד על שיוכו מבחינת גזע, לאום,
עדה, דת ומעמד חברתי.

תפקידי המשפחה כסוכן חברות

חברות למגדריות –

חלוקת התפקידים במשפחת
המוצא תשפיע על התפיסות
המגדריות של חברה כמו על
חלוקת התפקידים במשפחת
ההקמה של ילדי המשפחה.

תפקידי המשפחה כסוכן חברות

חברות מטרים - התהליך המכין את הפרט לתפקידו כבוגר בחברה. תהליך החברות מכשיר את הילד למצבים חדשים וללמידה נוספת בעתיד.

בחברה המסורתית מתחיל הילד בגיל מוקדם את התהליך תוך צפייה באביו, בהצטרפות אליו וברכישת מיומנויות העבודה ממנו.

בחברה המודרנית, מקצוע כבר איננו עובר בירושה, ועל הפרט, בכדי להתמקצע, לעבור תהליך ממושך של התמחות ורכישת ידע במסגרות פורמאליות

תפקידי המשפחה כסוכן חברות

בחירת סוכני החברות - להורים השפעה ישירה על האחרים המשפיעים על הילד, כגון: בחירת מטפלת, גן חברים, ספרים וקביעת מקום המגורים. להורים גם השפעה עקיפה על בחירת סוכני החברות: הם מטביעים בילד עמדות שישפיעו על רכישה או דחייה של סוכני חברות אחרים.

בית ספר כסוכן חיברות

תפקידי בית הספר כסוכן חיברות

חיברות לסטטוסים חברתיים שונים-מגדריים,

מקצועיים, אזרחיים. הילד לומד תפקידים

חברתיים הנדרשים בחברה (לדוגמה:

מנהיגות, מעורבות קהילתית ועוד).

בבית הספר לומדים מקצועות לימוד שונים,

המייצגים את הידע הנדרש בחברה, וכך

הילד מוכשר לתפקד בחברה.

תפקידי בית הספר כסוכן חיברור

חיברות אוניברסלי-

מחנך לערכים המקובלים בחברה
כולה, כגון שוויון זכויות.

הכנה לחיים בחברה המודרנית בה
נדרשים ציות ודייקנות לכל הארגונים.
הילד לומד להכיר דפוסי סמכות
רשמיים שהוא נדרש להיענות להם.

תפקידי בית הספר כסוכן חיברות

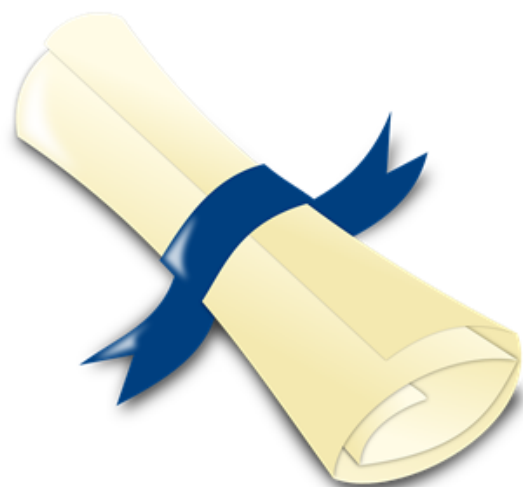

חיברות להשתלבות בקבוצת השווים-

בבית הספר הילד פוגש חברים לכיתה
בני קבוצות חברתיות שונות וכך לומד
להבחין בין הקבוצות השונות.

הן ע"י המשימות הפורמליות שהוא מטיל
והן באמצעות הפעילות הבלתי פורמלית
המתרחשת בו.

תפקידי בית הספר כסוכן חיברות

חברות להישגיות-

בית הספר מתגמל הישגי תלמידים
ובכך מעודד תחרות בין תלמידים.
בית הספר מסייע לתלמיד להכיר
את תרבותו.

השפעת התקשורת והאינטרנט על המתבגרים

זה שנים רבות אנו למדים כי גם למדיה השפעה על תהליך ההתבגרות. האינטרנט הוא אמצעי תקשורת חדש המשלב בתוכו את כל המדיה המסורתיות בכלי אחד, וכולל בנוסף, גם מרכיבים ייחודיים אנונימיות, נגישות, זמינות, לבדיות ועוד. מכאן שהאינטרנט מציע למתבגר כלי אופטימלי לסיפוק הצרכים המגוונים והמשתנים האופייניים לשלב זה בחייו. הנגישות הגבוהה של האינטרנט מאפשרת למתבגר להגיע לאתרים רבים המספקים את צורכי המידע שלו בתחומים השונים. כמו כן, מאפשר האינטרנט למתבגר לשמור על אנונימיות ובכך לספק את הצורך בפרטיות, החשוב כל כך לקבוצת גיל זו.

תקופת ההתבגרות דורשת מהמתבגר התמודדות עם מצבי לחץ יומיומיים רבים בתחומי חיו השונים (אישיים, משפחתיים וחברתיים). מתבגרים שמתקשים להתמודד מועדים להתנהגויות ממכרות, וביניהן ההתמכרות לאינטרנט. האינטרנט יהווה עבור אותם מתבגרים כלי לסיפוק הצרכים תוך בריחה מהתמודדות אמיתית עם קשיי הגיל. בריחה מהעולם האמיתי לעולם הווירטואלי

תפקידי התקשורת כסוכנת היברות

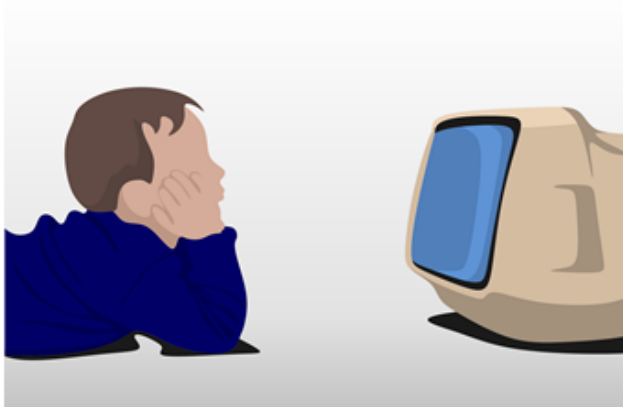

התקשורת מהווה מקור מרכזי של מידע-

שחלקו חיוני לתפקוד היומיומי.

אמצעי התקשורת מאפשרים העברת מידע רחב לציבור, לרוב בזמן אמת. כלים אלו מדווחים על החדשות ומספקים מידע ופרשנות לציבור על אירועים אקטואליים, מקצועות ועיסוקים שונים ועוד.

תפקידי התקשורת כסוכנת היברות

הקניית ערכים ונורמות בתחומים

אישיים- תוכניות טלוויזיה מחזקות אצל הילד ערכים ונורמות שלמד אצל סוכני חברות אחרים.

יחסים חברתיים, זוגיות, משפחה ותפיסות מגדר מועברים באמצעות מגוון עצום של תוכניות, טלנובלות לעומת סרטי תעודה.

תפקידי התקשורת כסוכנות חיברות

התקשורת מטפחת באופן מיוחד את

תרבות הצריכה-

אמצעי התקשורת משמשים עבור הפרט
מקור למידע צרכני ומשפיעים על החלטותיו.
באמצעות פרסומות רבות למוצרים המוצגים
כסמלי סטאטוס יוקרתיים בחברה.

החידה הסינגפורית

הספר ממחיש את הקשר בין סוג התרבות לבין מטרות תהליך

החידה הסינגפורית \ וימן ונבו

גבי וימן וברוך נבו מתארים את החברה הסינגפורית וכך אפשר ללמוד על הקשר בין חיברות לבין תרבות סינגפור, מדינת-אי קטנה יחסית במזרח אסיה, מעוררת השתאות. הערך המרכזי הוא הישגיות תחרותית, והוא מוטמע באמצעים מגוונים ועל ידי כל סוכני החיברות.

מגיל רך ישנו חינוך למצוינות, ולצד טיפוח האינדיבידואליזם וההישגיות, ישנה הדגשה של תרומה לחברה. המשטר דיקטטורי, אסורה ביקורת על המשטר בכל צורה שהיא והחינוך מכוון לצייתנות עיוורת. החוקים נוקשים והאכיפה קפדנית. להלן כמה דוגמאות: אסור למכור מסטיקים או לעשן במקומות ציבוריים, העונש על סחר בסמים הוא מוות.

תלמידי סינגפור מגיעים למקום הראשון בעולם בתחרויות בין-לאומיות במתמטיקה ובמדעים. ההשקעה בחינוך אדירה ומעודדת הצטיינות. המצטיינים בלימודים נשלחים ללמוד באוניברסיטאות הטובות בעולם ומיועדים לתפוס את עמדות המפח במדינה. גם הישגיה הכלכליים של המדינה מרשימים.

כיצד באים לידי ביטוי מטרות תהליך החיברות:

1. הנחלת התרבות מדור לדור: החינוך הסינגפורי קפדני ובו ישנה התייחסות נוקשה ביותר לכל חוק או נורמה. אין העלמת עין או התחשבות בנסיבות מקלות. באופן זה לא חלים כמעט שינויים ואין תמורות בסביבה החברתית ובמערכת התרבותית
2. שיבוץ הפרט במבנה החברתי: המערכת החינוכית מזהה כישורים בקרב תלמידים, ובהיותה מערכת ממיינת היא מפנה תלמידים להמשך לימודים או העסקה בהתאם לכישוריהם הדיפרנציאליים.
3. פיקוח חברתי: הפיקוח מופעל באמצעות סוכני החיברות המרכזיים: המדינה, מערכת החינוך ואמצעי תקשורת. מופעלות סנקציות פורמליות ובלתי פורמליות.

חשבו על דוגמאות נוספות, כמו החידה הסינגפורית

אוכלוסייה – 6 מיליון

